

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษา ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาในพื้นที่ตำบลพิจิตร โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน เพื่อจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ท่าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน ข้าราชการครู 1 ท่าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน 1 ท่าน ประชาคมตำบล 1 ท่าน ชาวบ้าน 3 ท่าน การดำเนินงานในขั้นนี้จะทำให้ทราบปัญหาเร่งด่วนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้อมูลที่ได้จะนำมาประกอบการสร้างเครื่องมือวิจัยต่อไป

ตอนที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนครัวเรือน 1,079 ครัวเรือน โดยใช้สูตรในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(Yamane 1967:886)

$$n = N/[1+Ne^2]$$

$$n = 1079/[1+1079 (0.05)^2]$$

$$n = 292$$

โดยกำหนดให้ n แทนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N แทนจำนวนครัวเรือนในตำบลพิจิตร (จำนวน 1 ครัวเรือนเท่ากับกลุ่มตัวอย่าง 1 คน)

e แทนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้คลาดเคลื่อน

ได้ร้อยละ 5)

สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 292 คน การวิจัยครั้งนี้จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 292 คน แยกแต่ละหมู่บ้านสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดังตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนครัวเรือน
1	บ้านเนินพิจิตร	69
2	บ้านโคกทัง	28
3	บ้านโคกพะยอม	97
4	บ้านพลีควาย	35
5	บ้านทุ่งนาหวาน	36
6	บ้านคลองบัวตอก	27
	รวม	292

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (closed-ended question) และคำถามปลายเปิด (open-ended question) สร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มและการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูล แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เกี่ยวกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของประชาชน คำถามเป็นแบบเลือกตอบได้ และประกอบด้วย คำถามที่เกี่ยวกับตัวแปรอิสระต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่ม รายได้ครัวเรือน และภาวะหนี้สิน โดยมีเกณฑ์การวัดตัวแปรดังกล่าวข้างต้น ดังต่อไปนี้

1. เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง ในระดับตัวแปรมาตรา นามบัญญัติ (nominal scales)
2. อายุ ได้แก่ อายุจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม ในระดับตัวแปรมาตราอัตราส่วน (ratio scales)
3. ระดับการศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาขึ้นไปในระดับตัวแปรมาตราเรียงอันดับ (ordinal scales)

4. ตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย ประธานกลุ่ม สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีตำแหน่งในระดับตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (nominal scales)
5. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น เป็นคำถามเกี่ยวกับจำนวนปีที่อยู่ในท้องถิ่น โดยการวัดตัวแปรเป็นมาตราอัตราส่วน (ratio scales)
6. การเป็นสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มลูกค้า ธกส./สหกรณ์ การเกษตร ไม่สังกัดกลุ่ม และกลุ่มธรรมชาติ ในระดับตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (nominal scales)
7. รายได้ครัวเรือน วัดโดยรายได้สุทธิจากการประกอบอาชีพต่อเดือน ในระดับตัวแปรมาตราอัตราส่วน (ratio scales)
8. ภาวะหนี้สิน ได้แก่ ประชาชนมีหนี้หรือไม่มีหนี้สิน ในระดับตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (nominal scales)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของตำบล ด้านการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ด้านการประเมินศักยภาพของชุมชน ด้านการจัดเวทีเพื่อเสนอและเลือกทางเลือก และด้านการวิเคราะห์จัดทำแผนถ่ายทอดเทคโนโลยี ธุรกิจชุมชน และปรับปรุงพื้นที่พหุวิทยาการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ แบบสอบถามแต่ละข้อกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามาก	ให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อาศัยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยกำหนดระยะอัตราภาคชั้นจากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนด

ค่าเฉลี่ย 4.2001 – 5.0000	หมายถึงการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.4001 – 4.2000	หมายถึงการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.6001 – 3.4000	หมายถึงการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.8001 – 2.6000	หมายถึงการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.0000 – 1.8000	หมายถึงการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดำเนินการดังนี้

2.2.1 นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลนาหม่อม อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาวิเคราะห์คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าคงที่ภายใน (internal consistency) คำนวณโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นครั้งนี้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8832 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8956 ด้านการประเมินศักยภาพของชุมชน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8749 ด้านการจัดเวทีเพื่อเสนอแนะเลือกทางเลือก ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8923 ด้านการจัดทำแผนถ่ายทอดเทคโนโลยี ธุรกิจชุมชนและแผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8792 ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์โดยรวมทุกด้านแล้ว ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .8850 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

2.2.2 ดำเนินการจัดพิมพ์แบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนการนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลพิจิตร ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยชี้แจงถึงความสำคัญของการวิจัยและอธิบายขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ระหว่างเดือนมกราคม 2550 โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้ เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจำนวนทั้งหมด 292 ครั้วเรือน
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยในส่วนขอแบบสอบถามต่อไป
4. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยวิธีสนทนากลุ่ม แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจดบันทึกการสนทนาที่ได้ทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด และผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ของประชาชน ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชน ตำบลพิจิตร อำเภอหนองมอ จังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาตัดสินตามเกณฑ์การแปลความหมายที่ได้กำหนดไว้
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ภาวะหนี้สิน กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ อายุ ระยะเวลาการอยู่ในท้องถิ่น รายได้ของครัวเรือนกับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
4. ประมวลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชน โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับประชากรที่ได้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยสรุปผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มแล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาวิเคราะห์เสริมการศึกษาเชิงปริมาณ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (mean)
3. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าทดสอบไคสแควร์ (χ^2 - test)
5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

